

Protocol meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

GBS De Horizon Hoogland

Besproken in team:	
Akkoord MR:	

Inhoud

Inleiding	3
Voorlichting en training.....	3
Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	4
Gebruik van het protocol	4
Meldcode of meldplicht	4
Stappen meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	5
Noodsituaties	5
Stappen in schema	6
Stap 1: in kaart brengen van signalen	7
Stap 2: Collegiale consultatie en raadplegen van Veilig Thuis	9
Stap 3: Gesprek met de ouder.....	9
Stap 3A: Gesprek met het kind.....	10
Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kinder- mishandeling.	10
Stap 5A: Hulp organiseren en effecten volgen.....	11
Stap 5B: Melden en bespreken met de ouder	11
Meldcode in relatie tot zorgroute op De Horizon	13
Verantwoordelijkheden randvoorwaarden.....	14
Aandachtspunten en dilemma's.....	16
Preventie	16
Signalering door leerkrachten	16
Communiceren met ouders.....	16

Inleiding

Voor u ligt de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van De Horizon. Met behulp van dit model kan de school de meldcode op maat hanteren indien nodig. Deze werkwijze is gebaseerd op het model van de basismeldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling heeft betrekking op alle vormen van geweld in de huiselijke situatie, zoals mishandeling, seksueel geweld, genitale verminking, aan eerwraak gerelateerd geweld en ouder(en)mishandeling. De meldcode heeft tot doel eerder passende hulp te bieden.

In de beschrijving van de stappen van het protocol noemen we geen vaste termijnen. De reden hiervan is dat een tijdpad geen houvast biedt en ook niet goed te bepalen is.

Elke situatie is anders en vraagt om een eigen inschatting van de ernst, het risico en de mate van spoed. Het is aan de betrokken medewerker en de school waar deze werkt om effectief en verantwoord te handelen.

Voorlichting en training

Alle medewerkers van de basisschool hebben één of meerdere e-learningcursussen gevolgd over de meldcode. Verder komt dit onderwerp jaarlijks terug op de vergaderagenda. Actuele zaken worden besproken in het team.

Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

De stappen in het kort:

1. In kaart brengen van de signalen;
2. Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis;
3. Praat met ouder(s) en/of kind;
4. Weeg aard, ernst van en risico op kindermishandeling of huiselijk geweld en vraag in geval van twijfel altijd advies bij Veilig Thuis aan;
5. Beslissen: zelf hulp organiseren of melden.

Alle stappen in dit protocol worden gevolgd. Dat hoeft niet noodzakelijk in deze volgorde. Het is ook mogelijk stappen te herhalen als de situatie daarom vraagt. Voor de professional blijft het altijd belangrijk uit te gaan van de eigen deskundigheid. De beroepskracht heeft immers kennis van de ontwikkeling van kinderen en is bij uitstek degene die afwijkend gedrag kan signaleren. Vertrouw op eigen professionele kennis, ervaring en intuïtie en die van anderen binnen de organisatie.

Onze school heeft van meet af aan de opdracht om met ouders te spreken over de ontwikkeling van hun kind. Als we vermoedens hebben van belemmeringen in die ontwikkeling, wordt dat eerder in de route met de ouders besproken dan bij stap 3.

Gebruik van het protocol

Het protocol kindermishandeling heeft tot doel gedetailleerd duidelijk te maken welke stappen genomen moeten worden als er een vermoeden is van kindermishandeling. Onderstaande tabel geeft aan welke verantwoordelijkheden bij wie liggen.

Kolom 1: signaleringsverantwoordelijkheid	Kolom 2: signalerings- en bespreekverantwoordelijkheid	Kolom 3: Signalerings-, bespreek- en handelingsverantwoordelijkheid
TSO	Leerkracht	IB-er (Intern Begeleider) Aandachtsfunctionaris
Onderwijsassistent		School Maatschappelijk Werk
Administratief medewerker		Directeur / Directielid
Orthopedagoog		

Meldcode of meldplicht

Alle scholen zijn vanaf 2012 verplicht een meldcode te hebben en toe te passen. Dat betekent niet dat er ook een meldplicht bestaat. Door te werken met een meldcode blijft de beslissing om vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling wel of niet te melden, berusten bij de professionals.

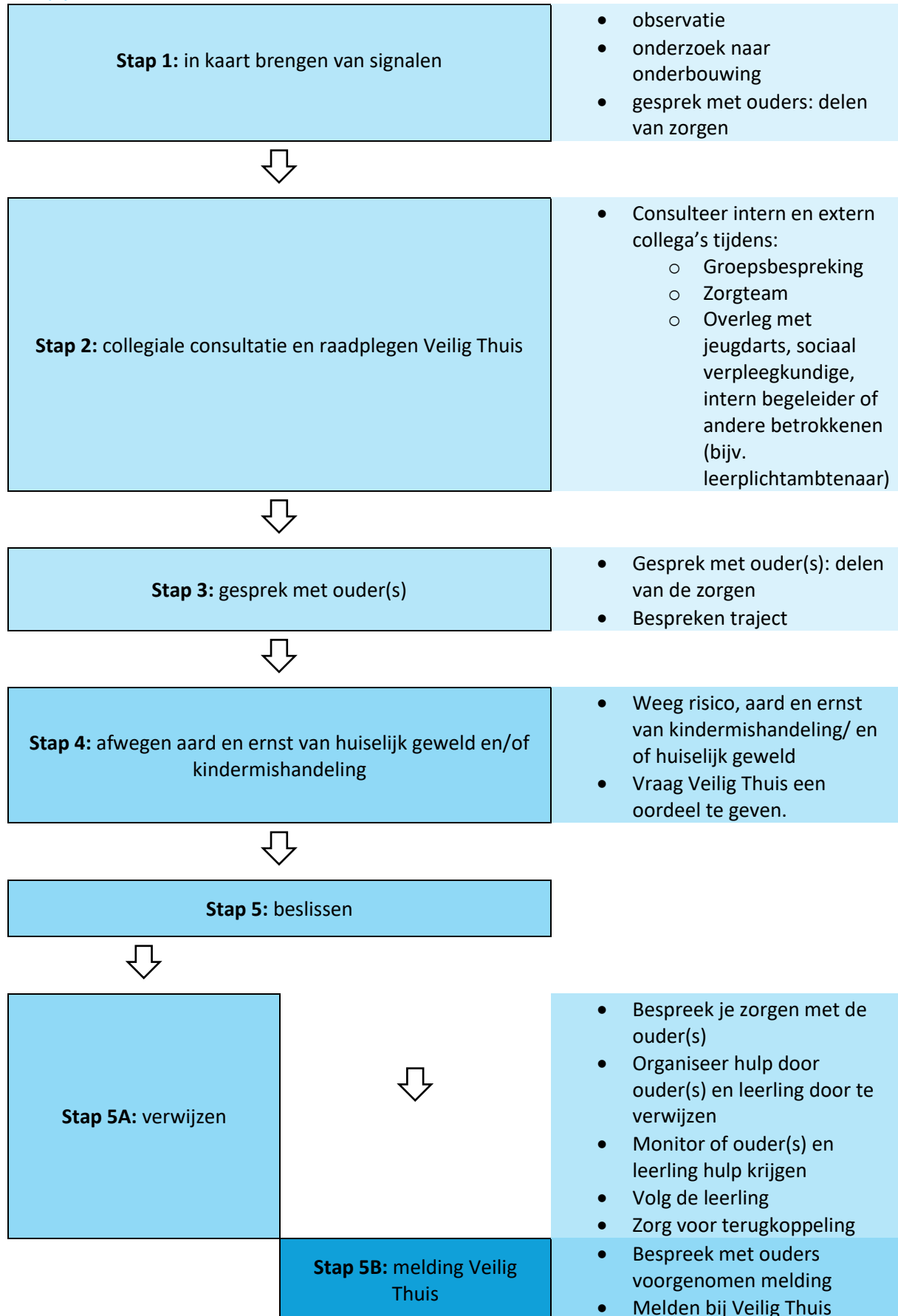
Stappen meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat de leerling of een gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, vragen we meteen advies aan Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan volgt meteen melding zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet.

In noodsituaties zal de betreffende handelingsverantwoordelijke besluiten ook contact te zoeken met de politie vragen om hulp te bieden.

Stappen in schema

Stap 1: in kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontcrachten in kaart en leg deze vast.

Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen. Let op: houd feiten en signalen uit elkaar.

Alle acties en interventies doet een leerkracht niet op eigen houtje, maar binnen de geldende afspraken binnen de school! Er zijn op school heldere afspraken over de diverse rollen en verantwoordelijkheden.

Bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruiken we het vroegsignaleringsinstrument, namelijk de signaleringslijst huiselijk geweld en kindermishandeling (zie bijlage 1). Vanaf deze stap noteren we alles zo objectief mogelijk in Parnassys bij de notitie Meldcode. We zijn ons bewust van het feit dat ouders dit kunnen lezen.

In deze fase wordt de leerling in de groep geobserveerd en eventueel daarbuiten (bijvoorbeeld tijdens een huisbezoek), waardoor de signalen in kaart gebracht kunnen worden.

Er is meteen contact hierover met de ouders. Tijdens dit gesprek worden de activiteiten van de dag, de leerling en de feitelijkheden die opvallen uitgewisseld. Op deze manier hopen we dat er met informatie van de ouders een compleet beeld ontstaat.

De ouder en het kind worden tijdens overige contactmomenten geobserveerd. Alle signalen worden verzameld waardoor duidelijker wordt of er zorgen zijn.

Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen worden schriftelijk vastgelegd (Parnassys -> notitie aanmaken -> meldcode).

In de notitie meldcode in Parnassys, worden de volgende gegevens door de leerkracht per stap vastgelegd:

Stap 1 – Signalen in kaart brengen

Leerkracht observeert en signaleert belemmeringen in de ontwikkeling van de leerling. Begeleiding wordt in gang gezet. IB-er wordt geïnformeerd.

- Datum:
- Signalen (beschrijving):

Stap 2 – Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis.:

Leerkracht deelt eventuele vermoedens van zorg met collega's/bespreekt verder met IB-er in groeps- en/of leerlingbespreking. Hiervoor gebruiken we het balansmodel. Leerkracht en IB-er hebben de mogelijkheid om zorgen rond kind/gezin binnen school te bespreken op schoolniveau: overleg met schoolbegeleider Cordeo Onderwijspunt en/of Veilig Thuis. Bij deze stap voeren we de leerling in in de Verwijsindex.

- Datum:
- Aanwezig:
- Vervolgstappen:

Stap 3 – Gesprek met de ouders van de cliënt

Het doel van het gesprek leggen we uit, we bespreken de signalen, dat wil zeggen de feiten die we hebben waargenomen en nodigen de client uit om daarop te reageren. Hebben we concrete

aanwijzingen dat door het gesprek de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen, dan zien we af van een gesprek.

- Datum:
- Aanwezig:
- Inhoud van het gesprek:
- Vervolgstappen:
- Afspraak n.a.v. gesprek:

Stap 4 - Weeg aard, ernst van en risico op kindermishandeling en huiselijk geweld

Wegen van vermoeden geweld of kindermishandeling door de volgende 5 vragen te beantwoorden:

1. Vermoeden wegen: ik heb de stappen 1 t/m 3 van e Meldcode doorlopen.
  - A. op basis van deze stappen is geen actie nodig, dossier vastleggen en sluiten.
  - B: ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
2. Veiligheid: Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de meldcode schatten wij als school (functionarissen en bevoegd gezag/leerplicht in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid.
  - A. NEE -> ga verder naar afweging 3.
  - B. JA of twijfel: -> direct (telefonisch) anoniem melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.
3. Hulp: Zijn wij als school of een ketenpartner in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?
  - A. NEE -> melden bij Veilig Thuis
  - B. JA ->
4. Hulp: Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?
  - A. NEE -> melden bij Veilig Thuis
  - B. JA-> hulp in gang zetten termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn. Spreek af welke rol wie krijgt en benoem casemanager. Leg vast en voer uit.
5. Resultaat: Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de directbetrokkenen?
  - A. NEE, melden bij Veilig Thuis.
  - B. Ja -> hulp afsluiten met vastgelegde afspraken voer het monitoren van de veiligheid van alle betrokkenen.

- Datum:
- Aanwezig:
- Analyse van de situatie:
- Afspraak nav gesprek:

Stap 5 Beslissen: vervolg hulp of melden bij Veilig Thuis?

Evaluatie van geboden adviezen en interventies , nazorg voor kind/ouders. Daarop volgend wordt besloten of er over wordt gegaan op vervolgen/aanpassen van de hulp of een melding doen bij Veilig Thuis.

- Datum:
- Aanwezig:

- Vervolgstappen:

Evaluatie van het traject (na 3 maanden):

- Datum:
- Aanwezig:
- Evaluatie van het traject:

De signalen worden zo feitelijk mogelijk beschreven. Worden ook veronderstellingen vastgelegd? Staat erbij dat het om veronderstellingen gaat? Er wordt een vervolgaantekening gemaakt als een veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.

Vermelding van de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.

Diagnoses worden alleen vastgelegd als ze zijn gesteld door een medewerker die hierin geschoold is (bijvoorbeeld een orthopedagoog).

Stap 2: Collegiale consultatie en raadplegen van Veilig Thuis

Bespreek de signalen met een deskundige collega. Vraag zo nodig ook advies aan Veilig Thuis. Bij vermoeden vindt consultatie plaats met de volgende collega's: de IB-er (aandachtsfunctionaris)en/of vertrouwenspersoon (aandachtsfunctionaris), de schoolleider, een (duo)collega en/of de jeugdverpleegkundige of jeugdarts. Tevens kan gebruik worden gemaakt van samenwerking Veilig Thuis.

Om de leerling bij voorkeur niet anoniem te bespreken ouders eventueel aanwezig mogen zijn, is schriftelijke toestemming vereist. We streven ernaar met ouders een transparant en integer contact te onderhouden, op deze wijze hopen wij dat er over deze zaken een open gesprek mogelijk is. In de meeste gevallen wordt toestemming door de ouder gegeven. Specifieke gespreksvaardigheden zijn wenselijk om in gesprek te gaan over de zorgen. (zie bijlage 2) Onze leerkrachten hebben hiervoor training gehad en kunnen altijd terugvallen op ib-er en directie. Ook wordt advies gevraagd van Veilig Thuis of het MDO over het in gesprek gaan met de ouder.

Indien de ouder weigert, is dit een zorgelijk signaal en moet het worden meegenomen in de wegging (stap 4). De leerling kan overigens anoniem worden besproken wanneer de ouder geen toestemming heeft gegeven, maar dit verdient niet de voorkeur vanwege de eventuele vervolgacties.

Indien er ook maar enige twijfel is over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij de leerling, moet advies gevraagd worden bij Veilig Thuis. Veilig Thuis kan een eerste wegging maken of het terecht is dat men zich zorgen maakt over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Door de ouder continu te betrekken en in overleg te treden, is de kans groter dat de ouder gemotiveerd is om de situatie te verbeteren en/of hulp te aanvaarden.

Stap 3: Gesprek met de ouder

Bespreek de signalen met de ouder(s). Is er ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de ouder, raadpleeg dan een deskundige collega en/of Veilig Thuis.

- Leg de ouder het doel uit van het gesprek.
- Beschrijf de feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan.
- Nodig de ouder uit om een reactie hierop te geven.
- Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen gezien, gehoord en waargenomen is.

- Legt het gesprek vast en laat het indien mogelijk ondertekenen door alle betrokkenen.

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en uit te wisselen over de ontwikkeling van de leerling, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. Nodig de ouder expliciet uit tot het geven van zijn/haar mening en vraag door over leerling gerelateerde onderwerpen (zie bijlage 2) in de thuissituatie. Breng de ouder na overleg met anderen op de hoogte. Informeer en wissel tijdens deze contacten continu uit over de ontwikkeling van de leerling en de zorgen die er zijn.

Indien een handelingsplan wordt ingezet voor de leerling, bespreek dit met de ouder. Bespreek ook tussentijds en na afloop de resultaten van het handelingsplan.

N.B.: Ons doel is ouders maximaal te informeren over en te betrekken bij het traject.

Indien tijdens het gesprek met de ouder blijkt dat de zorgen een andere oorzaak hebben, wordt dit traject afgesloten. De leerling en de ouder worden dan binnen de reguliere interne en externe zorgstructuur van de school verder begeleid.

Actie: dit in Parnassys vermelden. Notitie meldcode afsluiten. (vergeet niet de reden te vermelden)

Het doen van een melding bij Veilig Thuis zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder, is alleen mogelijk als:

- er concrete aanwijzingen zijn dat de veiligheid van het kind, de ouder, die van medewerkers, of die van een ander in het geding is
- er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de ouder door dit gesprek het contact zal verbreken en de school zal verlaten.

Bij het vragen van advies aan Veilig Thuis geldt dit niet, advies vragen mag altijd anoniem.

Stap 3A: Gesprek met het kind

Het is van belang dat de leerkracht/ ib-er een gesprek met het kind voert. Behalve als de leerling nog te jong is of het gesprek is te belastend.

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling.

Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de ouder het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld.

Bij het inschatten van het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling dient gebruik gemaakt te worden van een risicotaxatie-instrument (zie bijlage 3).

Raadpleeg in geval van twijfel, altijd (opnieuw) Veilig Thuis..

Moet een school seksueel misbruik melden en aangeven?

Medewerkers in het PO zijn wettelijk verplicht het schoolbestuur onmiddellijk te informeren als zij informatie krijgen over een mogelijk zedendelict thuis of op school. Het gaat dan om een strafbaar feit, waarbij een minderjarige leerling seksueel is misbruikt of geïntimideerd. De aangifteplicht houdt in dat het bestuur van de school verplicht is aangifte te doen bij de politie als een vermoeden bestaat dat een zedendelict is gepleegd.

(Conform de Wet Preventie en bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie in het onderwijs, artikel 4 Verplichting tot overleg en aangifte inzake zedenmisdrijven meld- en aangifteplicht)).

De meldplicht geldt voor alle medewerkers op een school. Hieronder vallen ook contactpersonen en interne vertrouwenspersonen die binnen hun functie informatie krijgen over mogelijk seksueel misbruik. Geen enkele medewerker kan zich beroepen op de geheimhoudingsplicht. Als na het overleg met de vertrouwensinspecteur blijkt dat er een redelijk vermoeden is van een zedendelict, is het schoolbestuur altijd verplicht aangifte te doen bij de politie. Ook als de betrokkenen misschien hun bedenkingen hebben. Het schoolbestuur informeert ook de betrokkenen. Voorop staat dat herhaling van het seksueel misbruik wordt voorkomen. De aangifteplicht geldt niet voor vertrouwensinspecteurs van de Inspectie van het Onderwijs. Zij zijn daarvan wettelijk vrijgesteld. Wel zijn ze wettelijk verplicht geheim te houden wat leerlingen, ouders of personeelsleden van een school hun toevertrouwen.

In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Stap 5A: Hulp organiseren en effecten volgen

Blijkt, op basis van de afweging in stap 4, dat de leerling en zijn gezin redelijkerwijs voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermd kan worden, zullen de volgende acties ingezet worden:

- het organiseren van de noodzakelijke hulp
- het volgen van de effecten van deze hulp
- het doen van alsnog een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt, of opnieuw begint

Als de school gebruik heeft gemaakt van het MDO zal deze verdere acties bewaken, samen met de ib-er. Zij bespreken de hulpvraag van school en ouders, beoordelen de hulpvraag, stellen een aanpak vast, geven handelingsadviezen voor de leerkracht en adviseren over verdere hulp. De uitkomst wordt met ouders besproken.

Er worden met de leerkracht afspraken gemaakt over begeleidings- en zorgbehoeften van de leerling. Indien noodzakelijk, wordt een handelings- of begeleidingsplan opgesteld en uitgevoerd. Directeur en IB-er monitoren dat. De uitkomsten worden besproken met de ouders.

Stap 5B: Melden en bespreken met de ouder

Wanneer de leerling niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling beschermd kan worden, of twijfels daarover blijven bestaan volgen de onderstaande acties:

- Het melden van vermoedens/twijfels bij Veilig Thuis;
- Bij de melding zoveel mogelijk aansluiten bij de feiten en gebeurtenissen en duidelijk aangeven indien de informatie die gemeld worden (ook) van anderen afkomstig is;
- Overleggen met Veilig Thuis wat na de melding, binnen de grenzen van onze gebruikelijke werkzaamheden, we zelf nog kunnen doen om de leerling en eventueel gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.
- De melding wordt vooraf met de ouder besproken.
- In het gesprek wordt uitgelegd uit waarom er een melding zal gebeuren en wat het doel daarvan is.

Richtlijnen voor het gesprek zijn:

1. Vraag de leerling en/of ouder uitdrukkelijk om een reactie.
2. In geval van bezwaren van de leerling en/of ouder, overleg op welke wijze u tegemoet kunt komen aan deze bezwaren en leg dit in de notitie Meldcode vast in Parnassys.
3. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om uw leerling of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in uw afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.
4. Doe een melding indien naar uw oordeel de bescherming van de leerling of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Indien na enige periode onvoldoende verbetering zichtbaar is, wordt opnieuw contact opgenomen met Veilig Thuis om eventueel opnieuw een melding te doen. Veilig Thuis adviseert, indien nodig, meerdere keren contact op te nemen indien we onvoldoende verbetering of verslechtering zien. De meldcode is een cyclisch proces.

Meldcode in relatie tot zorgroute op De Horizon

Stappen ondersteuningsroute	Stappen meldcode
<p>Stap 1: Observeren, signaleren en begeleiden Leerkracht observeert en signaleert belemmeringen in de ontwikkeling van de leerling. Begeleiding wordt in gang gezet. IB'er wordt geïnformeerd.</p>	<p>Stap 1: Signalen in kaart brengen</p>
<p>Stap 2: Collegiale consultatie Leerkracht deelt eventuele vermoedens van zorg met collega's/ bespreekt verder met IB'er (evt. in groeps- en/of leerlingbespreking).</p>	<p>Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen Veilig Thuis</p>
<p>Stap 3: Zorg bespreken multidisciplinair Leerkracht en IB'er hebben de mogelijkheid om zorgen rond kind /gezin binnen school te bespreken op schoolniveau: leerlingbespreking, Cordeo Onderwijspunt en/of wijkteam. Ouders kunnen hierbij aanwezig zijn. Er volgt een handelingsgerichte beoordeling van onderwijs- en zorg- behoeften, afspraken over inzet van benodigde zorg, handelingsgerichte adviezen voor leerkracht en ouders</p>	<p>Stap 3: Gesprek met cliënt</p>
<p>Stap 4: Zorg bespreken multidisciplinair Hulpvraag van leerling/ouder en school wordt besproken binnen het MDO. Er volgt een handelingsgerichte beoordeling van onderwijs- en zorgbehoefte, afspraken over inzet van benodigde zorg, handelingsgerichte adviezen voor leerkracht en ouders en voorbereiden van externe hulp</p>	<p>Stap 4: (multidisciplinair) wegen van de aard en de ernst van het huiselijk geweld en/of kindermishandeling door de afwegingsvragen te doorlopen.</p>
<p>Stap 5: Beslissen: vervolg hulp of melden Evaluatie van geboden adviezen en interventies, nazorg voor kind/ouders. Daaropvolgend wordt besloten of er over wordt gegaan op vervolgen/ aanpassen van de hulp of een melding doen bij Veilig Thuis.</p>	<p>Stap 5: Beslissen : hulp bieden of melden bij Veilig Thuis</p>

Verantwoordelijkheden randvoorwaarden

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt de school er zorg voor dat:

Directie, bestuur en/of leidinggevenden:

- De meldcode expliciet opnemen in het zorgbeleid en/of veiligheidsbeleid van de organisatie;
- Een (boven)schoolse aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling (mogelijk de intern begeleider) aanstellen;
- Deskundigheidsbevordering opnemen in het scholingsplan;
- Regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aanbieden, zodat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- De meldcode aansluiten op de werkprocessen binnen de organisatie;
- De meldcode aansluiten op de zorgstructuur van de organisatie;
- Ervoor zorgen dat er voldoende deskundigen intern en extern beschikbaar zijn om de medewerkers te kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de meldcode;
- De werking van de meldcode regelmatig evalueren en zo nodig acties in gang zetten om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- Binnen de organisatie en in de kring van ouders bekendheid geven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- Afspraken maken over de wijze waarop de school zijn medewerkers zal ondersteunen als zij door ouders in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen;
- Afspraken maken over de wijze waarop de school de verantwoordelijkheid opschaalt indien de signalering en verwijzing voor een leerling stagneert;
- Eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de meldcode.

Intern begeleider en/of vertrouwenspersoon:

- Als aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling is aangesteld;
- Als vraagbaak functioneert binnen de organisatie voor algemene informatie over (de meldcode) kindermishandeling;
- Signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- Kennis heeft van de stappen volgens de meldcode;
- Taken vaststelt van een ieder (wie doet wat wanneer) en deze in de meldcode vastlegt;
- De sociale kaart in de meldcode invult;
- Deelneemt aan het zorgadviesteam;
- De aansluiting van de meldcode op de werkprocessen uitvoert;
- De aansluiting van de meldcode op de zorgstructuur uitvoert;
- Samenwerkingsafspraken vastlegt met ketenpartners in de meldcode (sociale kaart);
- De uitvoering van de meldcode coördineert bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
- Waakt over de veiligheid van de leerling bij het nemen van beslissingen;
- Zo nodig contact opneemt met Veilig Thuis voor advies of melding;

- De genomen stappen evalueert met betrokkenen;
- Toeziet op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin;
- Toeziet op dossiervorming en verslaglegging.

Leerkracht, OOA begeleider en/of remedial teacher:

- Signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- Overlegt met de intern begeleider bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- Afspraken uitvoert die zijn voortgekomen uit het overleg met de intern begeleider of andere betrokkenen, zoals observeren of een gesprek met de ouder;
- De resultaten bespreekt van deze ondernomen stappen met de intern begeleider of andere betrokkenen.

De directie, de leidinggevende en de medewerkers zijn niet verantwoordelijk voor:

- Het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld;
- Het verlenen van professionele hulp aan ouders of leerlingen (begeleiding).

Het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) heeft “Competenties in relatie tot kindermishandeling” opgesteld.

Dit document is voor ons een richtlijn voor welke competenties nodig zijn om adequaat binnen de school te kunnen signaleren en handelen. De competenties worden per functie beschreven.

Aandachtspunten en dilemma's

Naast de zorgroute van onze scholen zijn er nog wel enkele punten die nadere aandacht verdienen om de meldcode succesvol te implementeren en toe te passen.

Preventie

We willen als scholen een belangrijke rol spelen in het voorlichten van kinderen over kindermishandeling.

Daarbij willen we gebruik maken van diverse programma's van Onderwijs adviesbureaus, GGD- en andere instellingen, zoals bijvoorbeeld het recente programma van het Nationaal Instituut voor Gezondheidsbevordering en Ziektepreventie (NIGZ): "Safe you, safe me". Door deze programma's kunnen kinderen leren, dat ze zich er niet voor hoeven te schamen, dat het meer kinderen overkomt, dat ze erover ogen praten met anderen, wat hun rechten zijn, waar ze hulp kunnen vinden, enz.

Ook zullen onze scholen, in samenwerking met hulpverleningsinstellingen, preventieve programma's aanbieden op het gebied van sociale vaardigheden en weerbaarheid. We monitoren onze kinderen ook structureel ten aanzien van hun sociaal-emotionele ontwikkeling (kind volgsysteem).

Signalering door leerkrachten

Signaleren van belemmeringen in de psychosociale ontwikkeling en de thuissituatie van kinderen is voor leerkrachten niet altijd vanzelfsprekend. Dat geldt zeker voor het signaleren van kindermishandeling en huiselijk geweld. Dit zijn beladen onderwerpen, waarover kinderen en ouders zich vaak schamen en dus zwijgen. Leerkrachten aarzelen vaak om (vermoedens van) huiselijk geweld of kindermishandeling te zien of ter sprake te brengen. Onze leerkrachten zullen dus "signaalgevoeliger en meer aanpakbereid" moeten zijn. De wetenschap dat per klas minstens 1 à 2 kinderen slachtoffer zijn van kindermishandeling maakt dat het gevoel van urgentie bij leerkrachten hiervoor hoog moet zijn. Ook al zijn er volop dilemma's die overwonnen moeten worden, het kind heeft recht op hulp.

Er bestaan lijsten met signalen die de leerkracht als "onderlegger" bij vermoedens kan gebruiken, maar daarbij is het belangrijk te beseffen dat signalen vrijwel nooit enkelvoudig in één richting wijzen. Ze geven aan dát er misschien iets aan de hand is, maar niet wát precies. Daarvoor is vaak meer informatie (van meerdere betrokkenen) nodig. Het gaat om een optelsom van waarnemingen (vaak in de loop der tijd verzameld), die kunnen duiden op heel uiteenlopende belemmeringen in de ontwikkeling van het kind. Geen van de signalen wijst één op één op kindermishandeling en ook bij meerdere signalen zullen zij vaak niet direct duidelijkheid geven over de oorzaak ervan. De signalen vragen dan ook om een zorgvuldige weging, bij voorkeur samen met collega's en met de partners uit de hulpverlening, in het zorgteam of het ZAT.

Communiceren met ouders

Samenwerking tussen school en ouders is cruciaal voor de ontwikkeling en opvoeding van kinderen. Het actief in gesprek gaan van de school met kind én ouders is voor elk kind belangrijk, maar zeker wanneer er sprake is van extra zorgen rond een leerling. Vanaf de eerste stap in een zorgtraject en dus ook bij de meldcode is het belangrijk in het contact met ouders te investeren door hen actief te informeren en de ontwikkelingen van het kind met hen te delen. Ook bij gevoelige onderwerpen als (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld is het van belang zo veel mogelijk bij elke stap in gesprek te blijven met de leerling en de ouders/verzorgers: benoemen wat men feitelijk waarneemt, (h)erkent men de signalen, kloppen de vermoedens, wat hebben de ouders zelf al gedaan, is er al hulp ingeschakeld, is hulpverlening noodzakelijk, is de geboden hulp effectief, etc.

Ouders zijn bij kindermishandeling vrijwel altijd een deel van het probleem, maar zij zijn ook altijd een deel van de oplossing.

Bijlagen

Bijlage 1: [Signalen van kindermishandeling kinderen 4-12 jaar](#)